

Külitse küla Ropka paisjärv saab uue ilme

Ropka paisjärv rajati Ilmatsalu jõe orundisse 1970-ndate alguses. Tol ajal oli paisjärve rajamise eesmärk Külitse küla puhkeväärtuse tõstmine. Aastate jooksul on paisjärv kaotanud rajamise eesmärgi, sest vee kvaliteet on halb ja kaldaalad mudastunud.

2011. aastal paisjärv korrastatakse. Selle tulemusena paranevad veekogu ökoloogiline seisund, vee kvaliteet, isepuhastusvõime ja miljööväärtus. Tööde käigus eemaldatakse kaldataimestik ja setted. Ilmatsalu jõeale rajatakse järve suubumise piirkonda settetiik, et piirata hiljem setete järve kandumist. Lisaks remonditakse lüüsregulaator. Väljakaevatavad setted ja pinnas ladustatakse kaldaala madalate ja liigniiskete kohtade täiteks.

Tööde teostamist rahastab SA Keskkonnanvesteeringute Keskus ja töid teostab Melior-M OÜ, omanikujärelevalvet teostab OÜ Ülenurme Teed.

KRISTI KULL,
Ülenurme valla keskkonnaspetsialist

Ropka paisjärv eelmise aasta suvel. Foto: Kristi Kull

Sõnavõistlus

2010. aasta augustis kuulutas Eesti Vabariigi president välja sõnavõistluse ehk sõnaseade riigi ja ühiskonnaga seotud teemadel. Võistlusel osalejatel paluti pakkuda eestikeelseid vasteid sõnadele, mida on seni kasutatud vaid ingliskeelsetena (näiteks „private-public partnership“, „mainstreaming“, „othering“), või mis eesti keeles kõlavad mõnevõrra kohmakalt (näiteks „kolmas sektor“, „infrastruktuur“, „avalik-õiguslik“). Ühtekokku laekus üheteistkümne mõiste jaoks 2123 vastet 593 inimeselt. Täpne sõnade loetelu ja võistlustingimused on saadaval <http://www.sonavoistlus.ee/>

Sõnavõistluse võitjad olid 2. detsembril palutud Kadrioru lossi presidendi vastuvõtule. Sõnaseade üldvõitjaks sai Andres Valdre, kes pakkus termini „infrastruktuur“ uueks vasteks „taristu“. Selgus, et laureaatide seas on ka Tõrvandis elav Terviseameti projektijuht Jüri Ruut, kellele töid tunnustuse „vabakond“ ja „vabakondlane“ termini „kolmas sektor“ asemel ja „toimeabi“ termini „humanitaarabi“ vastena.

Seda, et sõnaloomne on jõukohane ka õpilastele, tõestas Saue Gümnaasiumi 10.b klass. Nende koos väljamõeldud terminiks on „teisestamine“ ingliskeelse „othering“ asemel. Ehk julgustab see Ülenurme Gümnaasiumi õpilasigi edaspidi selles vallas võimeid proovile panema!

Jüri Ruut võtab vastu autasu Eesti Vabariigi president Toomas Hendrik Ilveselt.

Foto pärineb Internetist
http://www.kadriori.ee/eksport/Sonaus/_DSC1721.jpg

ÜLENURME MUUSIKAKOOLI KAMMERSAALIS

22. veebruaril kell 17.00

Eesti Vabariigi aastapäevale pühendatud kontsert

23. veebruaril kell 19.30 Reola kultuurimajas

Eesti Vabariigi aastapäevale pühendatud

PIDULIK ÕHTU

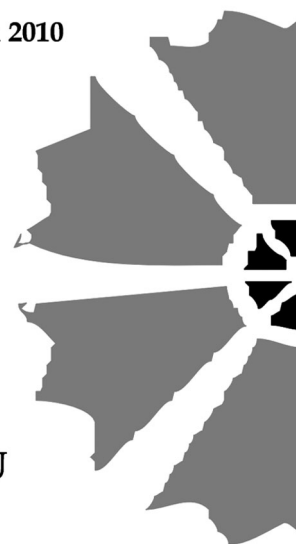
Ülenurme valla Aasta Tegu 2010
väljakuulutamine

Kontsert
kultuurimaja taidlejatelt
ja Ülenurme segakoorilt,
dirigent Kalev Lindal

Tantsuks mängib
ansambel PRII

Õhtut juhib
KAUPO PIIRSALU

Avatud baar. Sissepääs tasuta

KÜSIME JÄRELE

Haaslava meeskoor teeb läbi uuenduskuuri

Vallarahvas on mitut puhku murelikult pärinud, et kas siitkandi kuulsusrikkaim ja pikkade traditsioonidega Haaslava meeskoor läheb laiali. Mitmel teisipäeval pole enam mehi mõisahoonesse kooriproovi kogunemas nähtud...

Vastama nõustus kauaaegne koorilaulja Juhan Undrits.

Kuna elu meie ümber on pidevas muutumises, peame ka meie end muutma, et kohaneda ja veelgi edukamalt oma eesmärke täita. Haaslava meeskoor tahab arendada meestelaulu ja pakkuda seda eelkõige koduvaldade elanikele. Laulumeeste paremaks motiveerimiseks ja koori kunstilise taseme tõstmiseks on võetud eeskju Viljandi meeskoor „Sakala“ tegevistest. Kuna ka meie lauljaskond on üsna suur, tuleb meilgi senisest enam rõhku pöörata erinevate mõtete ja soovide arvestamisele ja kokkusoobitamisele. Sel juhul pole me mitte lihtsalt punn mehi, kes kuidagimoodi koos häälitsevad, vaid ühtses rütmis hingav ja tegutsev organism, kelle tekitatud sünergiast sünnib kõrvailu. Selle ülla idee elluviimiseks on valitud juhatus, kes töötab lähitulevikus välja põhikirja-kodukorra ja moodustab MTÜ, et kooril oleks ka juriidiline „keha“. Valitakse tähtsad ametimehed – näiteks noodikapri hoidja, häälerühmade vanemad, kroonik-arahvaar, sekretär. Samuti on MTÜ vajalik pikemate või välismaiste kontsertreiside organiseerimiseks ja majandamiseks, märksõnadeks on PRIA, LEADER jt. Kontsertreisid on aga üsna oluline jõud meeste mobiliseerimisel ja motiveerimisel.

Uued tuuled on puudutanud ka dirigente – nimelt on meie tubli Marlene Leopard järjekordselt emaks saanud ja sedakorda vahva poisslapse ilmale toonud. Sellest hoolimata kavatses ta vapralt proovidel-kontsertidel mehi laulma panna, mitte käed rüpes kodus istuda. Palju õnne ja jaksu talle siinkohal!

Viispidajatele ja meestelauluhuvilistele meelele teadmiseks, et peatselt hakkab Haaslava meeskoor otsima oma ridadesse täiendust. Kui Sind huvitab laulmine, Eesti isamaalised aated pole Sulle võõrad ja pead lugu heast naljast ning muhedalt koos veedetud ajast, siis jälgi „Olevikus“ ja „Teatajas“ ilmutavat infot!

Lähijal on Haaslava meeskooril kavas järgmised ettevõtmised:

23.veebruari kell 18.00 Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine Haaslava vallas Priuse seltsimajas;

23.veebruari kell 19.00 Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine Ülenurme vallas Reola kultuurimajas;

märtsi alguses toimub kohtumine Pärnu naiskooriga Leelo (laululaager ja kontsert);

26.märtsil kell 19.00 esinemine Rannu „Kuldnokal“ Rannu rahvamajas;

9. aprillil kell 18 on esinemine Kambja „Lüüral“ Kambja kooli saalis;

16. aprillil toimub laululaager ja õhtul tõenäoliselt ka kontsert Kurepalus Priuse seltsimajas koos Viljandi meeskooriga „Sakala“.

6.mai toimub emadepäeva tähistamine Kurepalu seltsimajas.

11.juunil toimub Peipsi-äärsete maakondade laulu-pidu Põlvas ja punklaulu-pidu Rakveres – koor ei ole veel otsustatud, kummale läheb, tõenäoliselt siiski Põlvasse.

See nimekirj pole veel täielik, ent võiks skeptikutele öelda, et jutud Haaslava meeskoori surmast on tugevasti liialdatud.

HARIDUSELU

Muinasjutulossi ehitamine

Jaauanurikuu üks nädalateemadest on meil muinasjutt ja sel nädalal loeme lastele muinasjutte, kus muinasjututegelased elavad lossis (Tuhkatriinu, Okasroosike, Lumivalgeke ja seitse põialpoissi). Lumelossi ehituspäeva korraldasime enne muinasjutunädalat, kuna ehitamiseks oli just siis kõige sobivam sulailm.

Igale rühmale oli oma koht, kuhu ehitada. Onu Tarmel lükkas suure lume eest ära, et saaks kenasti ehitama hakata ja tee lossi juurde oleks avatud. Varem oli muretsetud ka suured maalripintslid, et lumele joonistada. Meie õpetajaabid tepsid valmis õige värvisegu ja töid lastele välja panged värvidega, millega saaks oma lossi kaunistada.

Hoogne töö läks kohe lahti, niipea kui lapsed õue jõudsid. Lapsed veeretaskid ühiselt lumepalle ja üheskoos õpetajate ja õpetajaabidega upitati lumepallid üksteise otsa. Kui loss valmis sai, siis Mesimummi ja Liblika rühma lapsed otsustasid lossi juurde ka valvuri teha. Talvisel ajal on valvuriks ikka lumemees, kes siis

veel! Liblika rühm joonistas ka oma vapi – liblika lossi seinale. Lepatriinu rühma lapsed tegid väikese lossi (lepatriinu on ju väike) ja panid lossi küünla, et valgust paistaks kaugelt. Lossile joonistasid lapsed õpetaja abiga ka suure ukse ja aknad.

Kui loss sai oma kuju ja värvid peale, jätkus Lepatriinu lastel veel tahtmist ja lusti lossi juurde liumägi ehitada. Abivalmilt ulatati labidad täiskasvanutele, kes aitasid vormida liu suunda ja treppi. Lõpuks tulid ka Liblika ja Mesimummide lapsed appi liumägi ehitada.

Pärast mõusat tööd õues ootas lapsi soe jook ja puuviljad tunnustuseks suure töö eest. Iga rühm sai ka diplomi muinasjutulossi ehitamise eest.

Mõnusal talvepäeval tegid suured ja väikesed kullerkupud väga ilusad ja uhked lossid. Lapsed ise olid väga rahul oma tööga.

ALJONA KREHOV,

Kullerkupu lasteaia Mesimummide rühma õpetaja

Eesti Põllumajandusmuuseum ootab mälestusi Teise maailmasõja aegsest Ülenurmest

Eesti Põllumajandusmuuseumis on hoiul dokumente, fotosid ja mälestusi paljudest Eestimaa paikadest, sealhulgas ka meie kodukohast Ülenurmelt. Museaalid jutustavad elust Ülenurme mõisas ja viimaste mõisaomanike Peeter Muna ja Viktor Puskari käekäigust. Mitmekülgset materjali on ka 1968. aastal asutatud Eesti Põllumajanduse Akadeemia (EPA) Ülenurme katsemajandist, vähem aga selle eellasest Ülenurme sovhoosist. Hoopis katteta on aga siinsed Teise maailmasõja sündmused. Ajaloost on teada, et 1941. aasta juulikuust kuni 1944. aasta augustini, Saksa okupatsiooni ajal, oli Ülenurme keskus riigimõisana sakslaste kasutuses, mõisa laudas raviti sakslaste haigeid hobuseid. Kahjuks on see ka peaaegu kõik, mida teame. Põllumajandusmuuseumis ei ole sellest perioodist ei dokumente ega fotosid ning selle mäluauugu lappimiseks pöördumegi palvega Ülenurme inimeste poole: jagage oma teadmisi muuseumitöötajatega ning nende vahendusel kogu valla, kogu Eestimaa rahvaga.

Eesti Põllumajandusmuuseum ootab mälestusi sõjaaegsest Ülenurmest, aga ka teistest valla piiridesse jäävatest asulatest, küladest ja taludest.

Muuseumi töötajad on tänulikud igasuguse lisamaterjali eest: fotod, vanad talukaardid ja plaanid ning talumaade ja –varadega seotud dokumendid peidavad endas põnevaid saladusi; soovi korral saab originaalid tagasi pärast muuseumis kopeerimist.

Hea ülenurmelane! Pane oma mälestused kirja ja saada või too põllumajandusmuuseumisse (Pargi 4, Ülenurme 61714, Tartu maakond) või e-postiga ell.vahtramae@epm.ee.

Kui Sa ei pea end suuremaks asjaks kirjameheks, siis anna endast teada ja lepi kokku, kus ja millal saaksid muuseumitöötajale oma loo ära rääkida. Oodatud on ka vihjed rikkaliku teadmistepagasiga inimeste kohta. Sinu kõnesid ootab ELL Vahtramäe telefonil 738 3821, samast saab ka täiendavat infot.

Kogutud materjal säilitatakse Eesti Põllumajandusmuuseumis. Et tulevastel põlvedel sellest materjalist kasu oleks, palume tööde alla märkida oma nime, sünniaasta ja kontaktandmed.

ELL VAHTRAMÄE,

Eesti Põllumajandusmuuseum

Tõrvandi lasteaia Mesilaste rühm tervitas kassiaastat

Kassiaasta piknik on täies hoos – jagatud rõõm on kõige suurem rõõm!

Tõrvandi Rübliku lasteaia Mesilaste rühm on üks rakuke maailmast. Ja nii nagu kogu maailm otsustasime ka meie tähistada Hiina horoskoobi järgi valge kassi (jänese) aasta algust. Kuna ootame juba meeletult suve saabumist pärast seda pikka ränka talve, siis toimus üritus piknikuvormis. Pidime väikeste mudilastega kasutama rohkelt fantaasiat. Näiteks muruvaibale mineku asemel toimus väljasõit lasteaia saali. Panime lastega saali põrandale maha nende kodust toodud piknikutekid, mis tekitas suvise meeleolu. Sissepääsupiletiks oli kodust kaasa võetud pehme karvane kass või jännes.

Loomulikult ootasid kõik lapsed hetke, millal asume toidukorvidest emade valmistatud suupisteid maitsma. Aga enne seda laulsime lastega toredaid laule ja mängisime ringmänge, mille järgi saime

ennast mõnusalt liigutada. Pärast seda oligi aeg alustada piknikuga. Oh seda asjatamist ja sagimist! Väga armas oli vaadata, kuidas lapsed tahtsid jagada oma toidumoonu sõpradega. Piknik lõppes ühise koristamisega nagu looduses ikka.

Tahame tänada lapsevanemaid, kellel oli selle ürituse kordaminekul väga suur roll, ja meie armsaid Mesilaste rühma poisse ja tüdrukuid, kes igast võimalusest midagi huvitavat teha alati agaralt kinni hakkavad. Kuna Mesilaste rühma lapsed on sügisest juba kooliminejad, saime loimitud tegevusega kinnistada nende omandatud teadmisi ja sotsiaalseid oskusi.

Head valge kassi aastat kõigile!

ANNELA KAIO,
Mesilaste rühma õpetaja

INFO

Credo kursus

16. veebruaril kell 17.00 algab Ülenurme pere- ja noortekeskuses loengu- ja vestlus-õhtute sari usu põhiküsimustest – Credo kursus. Toimub 8 umbes pooleteisetunnist kokkusaamist üle nädala, kus tutvustatakse kaasaegses võtmes sõna ja pildi kaudu ristiusu keskeid teemasid ja väärtushoiakuid. Saab ka ise küsida ja mõtteid vahetada. Credo on nagu reis usumaale, mis avardab silmaringi ja aitab kalleid aardeid lähemalt vaadata, kuid millest võib osa võtta ka lihtsalt turistina. Kursust korraldab EELK Tartu Maarja kogudus õpetaja Peeter Paenurme eestvõttel. Kursus on tasuta, kuid ettevalmistuse hõlbustamiseks palutakse osaleda soovijatel end eelregistreerida perekeskuses või koguduse kantseleis tel 734 1111 või tartu.maarja@eelk.ee. Lisainfot www.eelk.ee/tartu.maarja. Credo idee ja ülesehitus pärineb Saksa luterlikust kirikust, kus see on popu-laarne eneseharimise kursus nii kristlastele kui ka kirikust eemal olevatele inimestele.

PEETER PAENURM,
EELK Tartu Maarja koguduse õpetaja,
tel 56494768
www.eelk.ee/tartu.maarja

TÄNAME!

Muinasjutuline talv on küll väga ilus, kuid naistele, kes sõidavad autodega, on head teeolud väga olulised. Suur tänu Kuslapuu põiktänava naisautojuhtide poolt valla traktoristidele, kes hoidsid puhtana meie viie majaga tupiktänava. See võimaldab näiteks tänava lõpus inimväärset tagurdada. Tänu meie tublide lumelükkajatele on meil kodust ärasõit ja tagasi koju pöördumine lihtsustatud. Aitäh teile!

Kuslapuu põik 1 ja 6 naisautojuhid

Üleujutuse kahjusid hüvitab looduspõue kate või koguriskikindlustus

Lumerohke talv ja sellest tingitud probleemid võivad kevade saabudes teiseneda hoopis liigveest tulenevateks hädadeks. Ehk on taoliste murede murdmisel abi kindlustusest? Mõningaid selle-teemalisi nõuandeid jagab meie vallas elav kindlustuskonsultant.

Sula saabudes võivad üleujutused kahjustada hoonete omanike vara. Et kindlustada end võimalike kahjude vastu, aitab lume äravedu ja äravoolutorde korras- ja valmisolek, kuid tähelepanu maksab pöörata ka kindlustuslepingule, et selles olevad katted kataks ka üleujutusest tingitud kahjud.

Kuna hoone valdaja jaoks pole vahet, kas hoonet ja esemeid rikkunud vesi tuli õuest või torustikust tuppa, tasub tähelepanu pöörata kindlustuslepingus olevatele terminitele „vesi“ ja „looduspõue“, et ennetada võimalikke probleeme kahju juhtudes.

Kui kindlustuslepingus on valitud vaid vee kindlustuskaitse, siis hüvitavad kindlustusseltsid vaid torustike lõhkemisest, purunemisest või ummistumisest tingitud kahjud. Enamasti esinebki selliseid kahjusid ja probleemi nende kahjude hüvitamisega ei teki. Üleujutus on aga looduse poolt tekitatud. Loodusliku üleujutuse all mõistetakse loodusnähtuste tõttu tekkinud erakorralist veetaseme tõusu sellises ulatuses, mille korral maapind ei suuda erakorralist veehulka vastu võtta. Seetõttu hüvitatakse üleujutuse kahjusid juhul, kui hoone omanik on valinud looduspõue katte või sõlminud koguriskikindlustuse. Viimane katab kõik kahjud, v.a tahtlikult tekitatud või ehituspraagist tulenevad kahjud.

SIGRID KOOL,
ERGO kindlustuse konsultant,
tel 682 4147, sigrid.kool@ergo.ee

Enam kui aasta tagasi ujutas Ülenurme poldril nii mehise, et autod poldriteedele ei kipunud... Lund on taevaluukidest ohtrasti alla pudenenud ka tänava ja praegu ei tea veel keegi, kui vesine kevad meid sedapuhku ees ootab.
Foto: Maire Henno

INFO

Kindlustamine ei vabasta hoolduskohustusest

Lumi toob rõõmu, kuid paljudele ka täiendavat hoolt ja vaeva. Millal ja kas üldse on kindlustusest kodule või sõidukile tekitatud lume- kahjude puhul abi?

Üldreegel kindlustamisel on see, et oma vara kindlustatakse ootamatute ja ettenägematute kahjude vastu. Seda arvestades käsitleb ERGO, nagu ka teised kindlustusseltsid, lumeoludest tingitud kahjude hüvitamist.

Ootamatuste vastu on abi

ERGO kahjukäsitluse praktika kohaselt kahjustavad lumi ja jää hooneid oma raskusega või siis seetõttu, et üles sulades on hakanud vesi eluruumidesse valguma. Lume raskusest tingitud kahju ei kuulu reeglina kindlustusseltside poolt hüvitamisele, kuna need tekivad enamasti pikema aja jooksul katusele kogunenud lume tõttu. Sellest põhjustatud katuse sissevarisemist ei saa enam pidada ootamatuks. Ent juhul, kui kõva tuisk, torm või looduslik üleujutus hoonet kahjustab, kuulub kahju hüvitamisele, kui hoone omanik on oma vara sellise juhtumi kaitseks kindlustanud. Selleks saab valida kas kodu kogukindlustuse või siis kindlustada oma vara konkreetselt tormi, rüüsiää või tuisu tekitatud kahju vastu.

Sulavesi laes või põrandal

Lume sulamise tagajärjel tekkinud kahjud kuuluvad hüvitamisele vaid erandkorras, kuivõrd need on tavaliselt põhjustatud lumest puhastamata katustest või ehituskonstruksiooni vigadest. Sulavee sissejooksu probleemide üheks levinumaks põhjuseks on korralikult soojustamata katusealune lagi, mistõttu katusel sulav lumi hakkab otsima sissepääsu lae- ja katusedetailide vahelt. Seega tasub panustada nii katuste puhastamisele kui ka korralikule soojustamisele.

Samas meenub eelmisest aastast, et lume kiire sulamine võib põhjustada looduslike üleujutusi ja veetaseme tõusu veekogudes. Sellised kahjud kuuluvad näiteks ERGO kodukindlustuse kindlustuskaitse alla nii kodu koguriskikindlustusega kui ka loodusjõu kaitsega.

Räästad puhtaks

Talve üheks mureallikaks on ka katuseräästasse kogunevad jääpurikad, mis ohustavad tõsi-

selt möödakäijaid ning maja läheduses seisvaid sõidukeid. Ka nende puhul ei tasu oodata, kuni need meetripikkuseks kasvavad, vaid kõrvaldada esimesel võimalusel. Samas saab majaomanik siin end kolmandate isikutele tekitatud kahjude eest ka kaitsta oma vastutuse kindlustamisega. Näiteks kui maja räästa koristamisel kukkuv purikas kahjustab maja ees seisvat autot või mööduvat inimest. Samas kehtib ka sel juhul sama tõsiasi, et raske hoole- tuste tõttu – ei saa ju kahemeetrine purikas tekkida räästasse üleöö – tekkinud kahjude korral väheneb kindlustuse kohustus kahjusid täies ulatuses korvata ning hoone omaniku rahakoti säästmise nimel on mõistlik ka vastutuskindlustust omades oma vara eest ickagi hoolt kanda.

Sõidukile tekkinud lumekahjud korvab vaid kasko

Kui sõidukil on kaskokindlustus olemas, siis hüvitab kindlustusselts sõidukile jääpurikate tekitatud ja/või muud autoomaniku süül tekkinud kahjud. Kahjuhüvitamisest keeldutakse vaid juhul, kui on üheselt tuvastatav omaniku raske hooletus, nt talvisel ajal suverehvidega sõitmine või sõiduki tahtlik kahjustamine kas lollusest või laiskusest.

Kokkuvõttes öeldes on ka kindlustatud vara või sõiduki omanikul tarvis mõistlikkuse piires oma vara eest igapäevaselt hoolt kanda, seda eeskätt oma turvalisuse ja rahakoti säästmise nimel.

Millega kindlustamisel sageli eksitakse?

Sageli on kahjude mittehüvitamise põhjuseks asjaolu, et inimesed ei ole oma vara juhtunud õnnetu- tuse vastu kindlustanudki või on teinud seda liiga väikeses ulatuses. On suur vahe, kas kodu on kindlustatud tavapärase kodukindlustusega vaid tule- ja torustikuvee õnnetuste puhuks või on olemas ulatuslik koguriskikindlustus, mis katab enamiku ootamatutest õnnetustest. Ootamatuks ei loeta seejuures ehitusvigadest, loomulikest kulumisest ja konstruktsioonivigadest tekkinud kahjusid, mis on sageli põhjuseks, miks näiteks lumesulavesi laest või akna- praost tuppa tungib.

SIGRID KOOL,

Ergo kindlustuse müügikonsultant, tel 682 4147, sigrid.kool@ergo.ee

ÜLENURME AASTA
TEGU 2010

Vabariigi aastapäevale pühendatud pidulikult õhtul 23.veebbruaril Reola kultuurimajas kuulutatakse traditsiooniliselt välja ka ÜLENURME AASTA TEGU. Et konkursi tulemus oleks võimalikult objektiivne, siis selleks need, kes ei ole seda veel teinud – palun täitke detsembrikuu „Olevikus“ ilmunud ja sealt välja lõigatud hindamisleht ning toimetage see hiljemalt 18.veebbruariks Ülenurme vallamajja, samuti saate need jätta Reola, Talevi või Külitse kauplusesse.

„Olevik“ on olemas ka valla koduleheküljel www.ylenurme.ee.

5.märtsil kell 16.00

Kambjas

TARTUMAA TALVINE
TANTSUPIIDUReola kultuurimaja kiigeplatsil
12. märtsil kell 14.00

VASTLATRALL LASTELE

talvised mängud,
lumeskulptuuride tegemine,
liulaskmise võistlus
jt talviseid rõõmud

ÜLENURME PERE- JA NOORTEKESKUSES

Igale kuule on jagatud vabatahtliku tegevusega seonduv valdkond või teema.

Jaanuar – sissejuhatavat kuu

Veebruar – hea koostöö kuu

Pere- ja noortekeskuses on veebruar hea koostöö kuu.

1., 2., 8. veebruar

Noortekeskuse noored meedia- ja diskoritööd 2010.a. alanud projekti „Noortega suvest sügisesse“ III osa. Koolitust viib läbi Lauri Hermann:

1.02 – Diskoripuldil harjutamine ja muusika mängimine kell 18.00–21.00 Tartus Uus tn 56;

2.02 – Raadio Elmar külastus, soovisaate jälgimine, tekstide sisselugemine kell 18.30–20.30, tekstide puhastamine programmiga kell 20.00–21.00;

8.02 – Diskoripuldil harjutamine ja muusika mängimine kell 18.00–21.00 Tartus Uus tn 56.

Veebruarikuu edaspidised kuupäevad täpsustamisel!

7. veebruar kell 17.00

Teeme koostööd ETV kultuuriprogrammiga EESTI LAUL 2011.

Keskuse noored osalevad kahe poolfinaalsaate salvestamisel publikuna Tallinnas ETV, poolfinaalsaadet on eetris 12. ja 19. veebruaril ETV kanalil.

8. veebruar kell 15.30 ühisüritus „Lumest rõõm väikestele“

Koostöö Ülenurme lasteaiaga Ülenurme lasteaed kutsus külla keskuse noored, et koos valmis teha kümnekond lumememme ja nautida talvemõnuseid. Tore on see, et noortele see mõte väga meeldis, sest paljud nendest on ju Ülenurme lasteaiaga kasvanud. Nii ongi. Et kokku saab tore grupp aktiivseid erivanuses noori, kes väikestele sõbrakäe ulatavad.

9. veebruar kell 18.30

Pere- ja noortekeskuse sünnipäev – korraldavad noored ise.

18. veebruar kell 15.00 heategevusüritus „Meie sõbrad“

Koostöö kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja, meie keskuse ja Tartu linna vabatahtlike noorte vahel. Noorte vabatahtlikega alustasime juba detsembris „Jõulurõõmul“, kui kutsusime külla Tartu vallast MTÜ Joosepi asenduskodu, ning detsembri lõpus korraldasid vabatahtlikud noored ka Joosepi asenduskodule meie keskuses heategevusliku aastalõpupeo. Siinkohal täname kõiki, kes tegid omapoolse panusega väga palju rõõmu toredatele lastele. 18. veebruaril oleme külla kutsunud meie sõbrad Joosepi asenduskodust ja Ülenurme valla suurpere. Sära silmadesse, sõprust, hoolimist, lusti, häid soovide ja üllatusi – seda kõike saavad osalejad kogeda.

25. veebruar kell 13.00 Tartus mudilaste lauluvõistlus „Viisivärtnake 2011“ Tartumaa eelvoor

Eelvoorust võtavad osa MTÜ Önnemaa laulustuudio Vikerkaar laululapsed õpetaja Kristi Tuhkaneni juhendamisel.

Veebruarikuu sündmusi kokku võttes tahan öelda, et iga kogemus on väärtus ning vabatahtlik töö annab noortele oskusi tulevaseks töömaailmaks, aitab välja selgitada oskused ning on igati abiks karjääriplaneerimisel.

Hea Ülenurme valla elanik!

ÖNN ON LOODUD SELLEKS, ET TEDA JAGADA.
Head sõbrapäeva!

Ülenurme Pere- ja noortekeskus MTÜ Önnemaa
KERSTI LEIS, tel 5331 5342,

kersti@onnemaa.ee, www.onnemaa.ee

Suusatalv on poole peal

Käimasoleval suusahooajal saime esimest korda suuski proovida 9.novembril, püsiv lumikate tuli maha 24. sama kuu päeval. Kaks kuud korralikku talve on pakkunud suusarõõme nii noortele kui vanadele, harrastajatele ja tipptegijatele. Rahul peaksid olema ka suusavarustuse müüjad. Talv on aga alles poole peal.

Treeninud oleme korralikult ja võistluskalendrigi on tasapisi edenemas. Noortel oli esimene vabariiklik start 29.detsembril Pannjärvel – ETV-Swedbanki noortesarja I etapp, vabastiilis. Enne esimest võistlust oli väike ärevus – ei teadnud ju vastaste tugevust ja vormi, meie endi seisundki oli üks suur küsimärk. Võistluste lõppedes võisime olla rahul – tulemused olid head. M13 vanuseklassis tuli hõbemedaliga koju Alvar Ratt, N11 klassis oli ca 50 tüdrukute seas Kirsti Kiisler 10, M11 klassis olid 80 poisi konkurentsis Robin Möll 12., Erik Kaha 24., Rando Aigro 40., Toomas Tars sai M15 klassis 22. koha.

ETV-Swedbanki noortesarja II etapp peeti 9.jaanuaril Viljandimaal Holstres, kavas oli vabastiili sprint. Taas tegi rõõmu Alvar Ratt juba teise hõbe-

medaliga sel hooajal. Köva sõidu tegi Robin Möll M11 klassis, 90 poisi seas tuli 7. koht, medal jäi paari sekundi kaugusele. Jätkuvalt oli hea Kirsti Kiisler 13. kohaga N11 klassis, kohta kümne esimese hulgas ei võimaldanud väike kukkumine. M11 klassis oli Rando Aigro 47., Erik Kaha 25., N12 klassis Aleksandria Mironjuk 20. Aleksandria on pisut harjutanud Tartu Suusaklubis, nüüd aga soovib treenida meil ja eeldusi tal on. M15 klassis oli Toomas Tars 18., temalt ootame vormikõvera tõusu – möödunud aastal oli ta ju medalipoiste seas.

Ka sel aastal võtame osa Tartu suusaklubi korraldatavast sarjast „Suusatalv 2011“. Esimene etapp oli 12.jaanuaril dendropargis ja meie kohad olid järgmised: M14 klassis Alvar Ratt 1., N12 Kirsti Kiisler 2., M10 Erik Kaha 2., M12 Robin Möll ja Rando Aigro 8.–9. (vale rada), N12 Aleksandria Mironjuk 3. ja M16 klassis Toomas Tars 6.

E. ja H. Abeli mälestusvõistlused toimusid 27.jaanuaril Lähel valgustatud suusarajal klassikalises stiilis. Seekord olid meilt stardis ka vanad tegijad

SPORDIELU

ja sugugi mitte kehvade tulemustega. Meeste klassis olid Rauno Tiimann 5., Heiki Möll 13., Marko Otsus 14., naisveteranidest tõi esikohakarika Leili Prans. Noorte tulemused olid järgmised: jätkus Alvar Ratti hoog, tema sai esikohakarika M14 klassis. Oma tahtmise sai Robin Möll – M12 poiste seas 3. koht. Samas vanuseklassis oli tubli ka Erik Kaha 4. kohaga, Rando Aigro oli 9. N12 klassis oli Kirsti Kiisler 4., M16 klassis oli Toomas Tars 10.

Ees seisab valla au kaitsmine maakondlikel võistlustel, noortel tuleb 13.veebruari lõikes Haanjas pikka klassikaotsa ühisstardist, siis tuleb Tartu maraton ... Tegevust jätkub.

Suusahuvilised saavad lumelaudu proovida Ülenurme ja Tõrvandi koolihoone juures väikestel radadel, parim treeningukoht on aga nüüd ikkagi Vooremäe, kus 11.jaanuarist on rajad valgustatud ja heas korras. Head libisemist!

HARRI KÕKS,

Ülenurme Gümnaasiumi suusatreener

Spordirahva tegemised uuel aastal uue hooga

Uuel aastal uue hooga kõlab ju hästi ... aga ega uut hoogu nii äkki kah saa, kui poleks vanal aastal kõvasti rassinud.

Juba 2.jaanuaril toimus teivashüppe Grand Prix Tallinna etapp Lasnamäe kergejõustikuhallis. Osalesime esimest korda ja vaid kahe noore neiuga, kes näitasid omavanuste seas korralikke tulemusi. Nii saavutas Margit Kalk tüdrukute C-vanuserühmas kuulitõukes kolmanda koha tulemusega 10.87 ning oli ka teivashüppes kolmas tulemusega 2.05. Ülenurme Gümnaasiumi SK-s harjutav ja Tartu Kesklinna koolis õppiv Liis Kivend saavutas teivashüppes esimese koha tulemusega 2.55 ja oli tõkkejooksus kuues ajaga 10.46.

10. jaanuaril alustati TV 10 olümpiastarti sarja Tartu linna ja Tartu maakonna I etapiga. Nooremate tüdrukute vanuserühmas (1999 ja nooremad) saavutas Margit Kalk kaks esikohta – 60 m jooksus ajaga 8.87 ja teivashüppes 2.10. Teise koha teivashüppes saavutas Ingrid Tamvere tulemusega 1.90. Nooremate poiste kuulitõuke võitis Märt Rosenthal tulemusega 8.08. Hardi Roosiorgi oli 60 m jooksus teine ajaga 9.61 ja kuulitõukes kolmas tulemusega 6.28. Vanemate tüdrukute 60 m jooksus saavutas Grenelin Herlis Raud teise koha tulemusega 8.94 ja Hanna-Liisa Sarv oli kolmas tulemusega 9.25. Vanematel poistel oli kavas 60 m jooks ja kaugushüpe. 60 m jooksus oli Rasmus Saul ajaga 8.83 kolmas ja kaugushüppes 3.98 kaheksas. Jan Samuel Vogelainen jooksis 60 m ajaga 9.41 ja hüppas kaugust 4.25. Need õpilased olid arvatud ka võistkonda, mis alustas oma heitlusi TV 10 Olümpiastarti kergejõustikusarja 40. hooaeg. Margit Kalk saavutas nooremate tüdrukute teivashüppes II koha tulemusega 2.61 ja 60 m jooksus III koha ajaga 8.84. Ülenurme Gümnaasiumi Spordiklubis harjutav ja Tartu Kesklinna koolis õppiv Liis Kivend saavutas teivashüppes I koha tulemusega 2.71 ja oli 60 m jooksus ajaga 9.15 kaheksas. Märt Rosenthal sai nooremate poiste kuulitõukes 12. koha tulemusega 8.03 m. Hardi Roosiorgi võitis nooremate poiste 60 m jooksus 18. koha ajaga 9,28. Tublilt esinesid ka teised võistkonna liikmed: Mait Kaha nooremate pois-

Liis Kivend ja Margit Kalk teivashüppe autastustamisel.

te 60 m jooksus 9.71, Grenelin Herlis Raud sai vanemate tüdrukute 60 m jooksus tulemuse 9.10, Hanna Liisa Sarv lõpetas vanemate tüdrukute 60 m jooksus tulemusega 9.35, Rasmus Saul vanemate poiste 60 m jooksus ajaga 8.87 ja kaugushüppes 4.25, Jan Samuel Vogelainen vanemate poiste 60m jooksus 9.15 ja kaugushüppes 4.10.

Pärast I etappi on Ülenurme Gümnaasiumi võistkond 8. kohal. Kokku osaleb sarjas 25 suurt (üle 250 lapse koolis) ja 9 väikest kooli.

TOOMAS KIVEND, Ülenurme Gümnaasiumi direktori asetäitja sporditöö alal

Aasta algus on Ülenurme korvpallipoistele olnud tegus. Jaanuari algul Tallinnas toimunud Baltic Sea Cupil mängisid Eesti U-16 koondises kaasa ka Ülenurme treeninggrupi poisid Kermo Normann, Sander Kruus, Vitold Käkkinen, Joosep Russak.

Koondise kandidaadid on ka aasta nooremad Jürgen Kukkk ja Jaagup Russak. Kõik poisid valmistuvad suvel Makedoonias toimuvateks Euroopa meistrivõistlusteks. Edukalt on meie poisid mänginud ka omavanuste Eesti meistrivõistlustel. Meie esindusmeeskond (Kermo Normann, Jürgen Kukkk, Gleb Zogol, Vitold Käkkinen, Sander Kruus, Lennar Laasik, Tenno Mäerand, Jaagup Russak, Joosep Russak) on sellel hooajal kaotanud vaid ühe kohtumise ja on kindlalt medalikursil. Ülenurme B-klassi teine meeskond (Mikk Rebane, Sven Kõiv, Elari Sarapu, Kristjan Kont, Kaspar Leppik, Tenno Mäerand, Lauri Kirsip, Jürgen Kukkk, Eerik Kerk, Jan-Samuel Vogelainen, Jaagup Russak) on esiliigas kindel liider, olles seni võitnud kõik kohtumised. Varsti on ees otsustavad kohtumised ja selleks poistele edu.

PAAVO RUSSAK,
korvpallitreener

Tartumaa Arendusselts ootab taotlusi

Tartumaa Arendusselts alustab 21. veebruaril taas LEADER meetme raames projektitaotluste vastuvõttu. Avatakse TASI strateegia kolm meetet ning projekte rahastatakse perioodil 2011–2013 orienteeruvalt 2,24 miljoni euro ulatuses.

Tartumaa Arendusselts keskendub oma tegevuses noortele, ettevõtjatele ning küladele-kogukondadele eesmärgiga edendada elu Tartumaal. Projektitaotlusi võetakse vastu ettevõtluse, noorte ja kogukondade meetmesse.

Ettevõtluse meetme eesmärk on tõsta mikro- ja väikeettevõtete majanduslikku elujõulisust ja konkurentsivõimet. Meetme tegevussuunad on kohaliku loodus-, kultuuri- ja oskusressursi väärindamine ning uuenduslike toodete ja teenuse loomine. Toetust saab taotleda ühisteks turundustegevusteks ja klastri käivitamiseks.

Noorte meetme eesmärk on luua soodsad tingimused noorte algatusvõime ja ettevõtlikkuse kasvuks. Meetme tegevussuunad on arenguvõimaluste ja tingimuste loomine noortele ning noorte arengut toetavate võrgustike loomine ja arendamine.

Kogukondade meetme eesmärk on tõsta kogukondade võimekust oma elukeskkonna kujundamisel. Meetme tegevussuunad on uute

kogukonnateenuste käivitamine kohaliku vajaduse baasil, ühistevõtteks tingimuste loomine ja kogukondadevaheliste koostöövõrgustike loomine ja tugevdamine.

Toetust saavad taotleda mittetulundusühingud, sihtasutused, äriühingud ja omavalitsused.

Projektitaotlejaid ootab TAS eelnõustamise alates 20. jaanuarist. Palume eelnevalt registreeruda kaidi.randpold@tas.ee või telefonidel 743 0088 või 5358 4035.

TASI uus infosüsteem, kus taotlejatel on võimalik kohe keskkonda sisse logides taotlus täita, võetakse kasutusse käesoleval aastal. Nii uue infosüsteemi koolitus kui meetmete tutvustus toimub 23. veebruaril Raadimõisa hotellis.

Uute meetmete infopäevad toimuvad valdades järgnevatel kuupäevadel:

Mäksa vald – 22. märts

Võnnu vald – 24. märts

Puhja vald – 31. märts

Kambja vald – 7. aprill

Laeva vald – 8. aprill

Kallaste linn – 12. aprill

Lisainfot uute meetmete kohta on leida TASI kodulehelt www.tas.ee.

Alanud on registreerimine töötute ettevõtluskoolitusele

Alanud on registreerimine osalemiseks töötutele suunatud ettevõtluskoolitusele ettevõtlusprojekti "Tartumaa töötud ettevõtjaks" raames.

Koolitusgrupi suurus 25 on inimest. Registreerimiseks tuleb täita motivatsiooni- ja registreerimisleht ja edastada see aadressile anne.ligi@tartu.bas.ee (tel 742 8402) hiljemalt 25. veebruariks 2011. a. Kandidaadid valitakse välja motivatsioonikirja ja individuaalse vestluse tulemusel. Koolitusprogramm on 16-päevane ja koosneb 5 moodulist.

Projekti „Tartumaa töötud ettevõtjaks“ üldiseks eesmärgiks on Tartumaa mitteaktiivsete isikute ja töötute aktiveerimine, hõivesse toomine, tööhõivekõikumuste lahendamine ja ettevõtlikkuse

suurendamine läbi tugimeetmete, teadmiste kasvu, kvalifikatsiooni suurenemise. Eesmärgiks on toetada ja suunata neid oma ettevõtte/MTÜ asutamise, arendamise ning jätkusuutlikkuse tagamiseks.

Projekti tegevused on suunatud 16–24-aastastele noortele töötutele, pikaajalistele töötutele (kes ei ole olnud tööga hõivatud vähemal 12 kuud), lühiajalistele töötutele (pole olnud tööga hõivatud viimase 12 kuu jooksul) ning vähemalt viimased 18 kuud lapsepuhkusel viibinud vanematele.

Täpsem info koolituse ja projekti kohta Anne Ligi (koolitusjuht) anne.ligi@tartu.bas.ee, tel. 742 8402 ja SA Tartu Äriõuandla kodulehel www.tartu.ee/arinouandla.

„Oleviku“ valimisliisa ilmutuse on rahastanud Eesti Reformierakond, Sotsiaaldemokraatlik erakond ja üksikkandidaat Märt Meesak.

Üksikkandidaat Jõgeva- ja Tartumaal

Märt Meesak

nr 872

valimised 6.03.2011

blogi aadress <http://martmeesak.blogspot.com>

Eesti eest, südamega!

Valimistest

6. märtsil 2011. a toimuvad Riigikogu valimised.

Ülenurme vallas on moodustatud valimiste läbi viimiseks kolm valimisjaoskonda – **valimisjaoskond nr 1** asub Ülenurme alevikus Pargi 4 (Ülenurme alevik, Reola küla, Uhti küla, Lepiku küla, Läti küla);

valimisjaoskond nr 2 Tõrvandi alevikus Papli 6 (Tõrvandi alevik, Soinaste küla);

valimisjaoskond nr 3 Külitse külas Järve tee 1-2, Külitse raamatukogu (Räni küla, Lemmatsi küla, Külitse küla, Soosilla küla, Tässvere küla, Laane küla, Össu küla).

Elektroniline hääletus toimub ajavahemikus **24. veebruar** kell 9.00 kuni **2. märts** 20.00 ööpäevaringelt.

Eelhääletus toimub ajavahemikul **28. veebruar** kuni **2. märts** iga päev kell 12.00–20.00. Avatud on kõik valimisjaoskonnad; valimispäeval on valimisjaoskonnad avatud kell 9.00 – 20.00.

Eelhääletamine väljaspool elukohta toimub ajavahemikul **28. veebruar** kuni **2. märts** iga päev kell 12.00–20.00 valimisjaoskonnas nr 1 Ülenurme alevikus.

Valijate arvestust peetakse Eestis rahvastikuregistris ja registri andmete alusel koostatakse valijate nimekirjad. Valijate nimekirja kandmiseks peab hääleõiguslikul isikul olema rahvastikuregistris tema elukoha aadressiandmed. Selle alusel kantakse valija valimisjaoskonna valijate nimekirja.

Enne valimisi saadetakse valijale tema registri järgsele elukoha aadressile **valijakaart**. Valijakaardile on kantud, millises valimisjaoskonnas keegi hääletada saab. Valijad, kelle elukoha aadress on rahvastikuregistrisse kantud valla täpsusega (s.t. nende elukohaks on märgitud Ülenurme vald, alevikku ja küla täpsustamata), saavad hääletada valimisjaoskonnas nr 1 Ülenurme alevikus Pargi 4.

Kui valijakaart ei ole 15. päevaks enne valimispäeva kohale jõudnud, tuleks selgituse saamiseks pöörduda vallavalitsuse registripidaja poole (Ilve Kahro, tel 750 2613). Samuti saab igaüks enda kohta valijate nimekirja kantud andmeid kontrollida kodanikuportaalist <https://www.eesti.ee>.

Hääletamisele minnes tuleb tingimata kaasa võtta **isikut tõendav dokument**. Isikut tõendav dokument on riigiasutuse poolt välja antud **kehtiv** dokument, kuhu on kantud kasutaja nimi ja sünniaeg või isikukood ning foto, näiteks:

- isikutunnistus (ID-kaart),
- Eesti kodaniku pass,
- diplomaatiline pass,
- meremehe teenistusraamat,
- kaitseteenistuse tunnistus,
- juhiluba,
- pensionitunnistus.

Kui valija terviseseisundi või mõne muu mõjuva põhjuse tõttu ei saa hääletada hääletamisruumis, võib ta taotleda hääletamist kodus. Kodus hääletamine toimub ainult valimispäeval. Kodus hääletada saab vaid juhul, kui selleks on eelnevalt esitatud **kirjalik** taotlus Ülenurme Vallavalitsusele (Pargi 2, Ülenurme, 61714) või jaoskonnakomisjonile valimispäeval kuni kella 16.00-ni. Taotluses tuleb märkida kodus hääletamise taotlemise põhjus. Näiteks: terviseseisund, kõrge iga, rasked teelud, transpordivõimaluse puudumine.

REET SAKK,

Ülenurme valla valimiskomisjoni esimees
2011. a Riigikogu valimiskandidaatide täielikku nimekirja saab vaadata aadressilt <http://www.vvk.ee/index.php?id=12655>.

Vajame sõbralikumat ja hoolivamat Eestit!

Mulle meeldib oma sünnimaal elada! Arvan, et niimoodi mõtlevad paljud kaasmaalased. Läbi sajandite oleme olnud erinevate võimude valitseda. Vaatamata kõigile raskustele oleme suutnud uhelt rahvusena säilida ja – oh imet! – kaks korda oma iseseisva riigi üles ehitada.

Vahel tundub, et me elame liialt minevikus, näeme olnud valdavalt mustades värvides ega suuda loobuda tumedatest varjudest. Oskust elada tänases ja vaadata koosmees tulevikku peame veel õppima.

Mis seal salata, elus on palju asju, millega ma rahul ei ole ja nendest mõnigi tundub lausa vastuvõetamatu. Kui võrrelda riiki majaga, siis on tänaseks põrandalauad nii õhukeseks hõõveldatud, et on oht nendest läbi keldrisse kukkuda, ja teadmata on, mis meid seal ees ootab. Enne eelmisi valimisi lubas peaministripartei maksuvabu reedeid – tegelikkuses sai rahvas töövabad nädalad... Üheks ohuks Eesti arengule on suur töötus ja vaesus. Riigis elab praegu suhtelises vaesuses enam kui 42 000 last, neist ligi 40% on ühe vanema kasvatada. Iga lapse kasvatamine vaesuses peab olema ühiskonnale moraalselt vastuvõetamatu.

Ma ei arva, et turg oleks kõikvõimas ja et riigil poleks mingit vastutust ühiskonna ja majanduse arengu suunamise eest. Erinevad hinnatõusud viimastel kuudel on rahva rahulolu oma riigi suhtes kõvasti kahandanud. Me sõltume maailmamajandusest, kuid monopole ohjeldades ja eriti kaudsete maksudega mitte liialdades saaks hinnatõusule pidurit tõmmata küll. Riigi majandus- ja maksupoliitika peab suutma kaitsta kriisi ajal töökohti, ohjeldada buumi ajal priiskamist.

Oleme eurosooni vaeseim riik ja seda ei jäeta meile meelde tuletamata. Sellega kaasneb aga oht jääda ilma nendestki töökätest, kes tulevikus lisandväärtust loovad ja riigi probleemilisele sotsiaal- ja pensionisüsteemile öla alla paneksid.

Enamikus Euroopa Liidu riikides kehtib toidule madalam käibemaksuäär. Ka Eestis tuleks toidule määratud käibemaksu vähendada neli korda, viies selle Euroopa Liidus lubatud miinimumtasemele – see on 5%. See survestaks tootjaid ja teenuse pakkujaid oma kaupade ja teenuste hinda langetama, muutes need tarbijale paremini kättesaadavaks. Olen kindel, et see toetab ka Eesti toiduainetetööstust, kasvatades käivet ja suurendades toodangut. Demagoogiline on väide, et hinnad niikuinii ei langeks, poeomanikud võtavad vaheraha oma kausse. Sellega solvatakse aga kaupmehi ja eiratakse Soome kogemust, kus hindade langus oli märgatav.

Ärme ole Euroopa kõige edukam kärpija ja oma rahvale kannatuste ja meelepaha tekitaja! Oleme üksteise suhtes austavamad, mõistvamad ja sallivamad.

JAAN ÕUNAPUU

**Sotsiaaldemokraatliku Erakonna kandidaat nr 433
JAAN ÕUNAPUU**

Riigikogu liige. Kauaaegne vallavanem, maavanem ja minister. Kahe lapse isa, tubli harrastussportlane ja kalamees.

Teised Sotsiaaldemokraatliku Erakonna kandidaadid Jõgeva- ja Tartumaal:
434 JÜRI MOROZOV

(Saare vallavanem)

435 MATI KEPP

(Mustvee linnavolikogu liige)

436 JANA MOROZOV

(Ülenurme vallavolikogu liige)

437 PRIIT LOMP

(Haaslava vallavanem)

438 ANNE-LY VÖLLI

(Jõgevamaa Omavalitsuste Aktiviseerimiskeskuse juhataja)

439 TÕNU HALLIK

(Puhja vallavolikogu esimees)

440 KRISTINA RUDER

(Rõngu vallavolikogu liige)

441 JAAN SÕRRA

(Tartumaa Põllumeeste Liidu juhatuse esimees)

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna lubadused:

Igale lapsele täisväärtuslik lapsepõlv

Kolmekordistame lapsetoetuse, makstes 19 EUR asemel 60 EUR kuus lapse 19-aastaseks saamiseni. Tagame igale lapsele lasteaiakoha ning tasuta koolitoidu ja õppevahendid keskkooli või kutsekooli lõpuni.

Toetame tarka tööd

Kahekordistame töötute ümber- ja täiendõppe rahastamist. Võtame töötute koolitamisel arvesse tööturu tegelikke vajadusi. Lõpetame töötajate koolitamise täiendava maksustamise.

Toidukorv soodsamaks

Vähendame toidukaupade käibemaksu 20%-lt 5%-le. Sellega ohjeldame toidukaupade hinnatõusu, toetame kodumaiseid tootjaid ja mis põhiline – saame lubada endale ning oma lastele rohkem kodumaist ja tervislikku toitu.

Tasuta kõrgharidus

Suurendame riigieelarveliste õppekohtade arvu, võttes arvesse tööturu arenguid ja innovatsiooni. Maksame üliõpilastele 130 EUR tudengipalka ja heade õpitulemuste eest 65 EUR lisaks, et noored saaksid õpingutele pühenduda.

Võrdse töö eest võrdne palk

Naiste ja meeste palgalõhe Eestis on 30%, mis on Euroopa Liidu suurim. Selle vähendamiseks tuleb muuta palgad läbipaistvamaks, tõsta nn naistetööde palku, soodustada valdkondlikke palgaleppeid ja tõsta inimeste teadlikkust.

Õiglane tulumaks

Progressiivne tulumaks võimaldab tõsta lapsetoetust. Kuni 1000 EUR suurusele kuupalgale jääb kehtima senine 21% tulumaksuäär, 1000 EUR ületav sissetulekuosa maksustatakse 26% tulumaksuääriga.

Paindlik pensioniiga ja eakad

Eakate tervis, soov ja suutlikkus tööelus osaleda on erinev. Anname võimaluse valida pensionile mineku aeg 60–65 eluaasta vahel tingimusel, et mida hiljem pensionile minna, seda suurem on pension. Tagame pensionide tõusu kooskõlas palkade ja hindade kasvuga ning hüvitame kulutused hambaravile kuni 255 EUR ulatuses 3-aastase perioodi jooksul.

Arukas energiapoliitika

Teeme tarbijatele energia säästmise lihtsamaks ja odavamaks. Suuname CO₂ heitme kaubanduse tuludest vähemalt 75 miljonit EUR energia kokkuhoidmisse ja hoonete küttekulude vähendamiseks.

Eesti asukoht arengut teenima

Eesti edu toetugu targale tööle, teadus- ja arendustegevusele ning meie soodsale geograafilisele asendile. Arendame otseühendusi kõigi oluliste turgudega idas ja läänes.

Elavdame maaelu

Põllumehed ja kalurid peavad saama oma töö eest õiglast tasu. Toetame Eesti toidu tootmist ja turustamist. Toetame investeringutoetusega põllumeeste ühistulist tegevust.

**Aime Keis, Ülenurme
vallavolikogu aseesimees, arst,
Tartu Ülikooli Tervishoiu
Instituudi meditsiinieetika lektor.**

Riigikogu valimistel
Eesti Reformierakonna kandidaat nr 564

Eestil on vajalik jätkata stabiilset arengut. Selle saavutamiseks on võimalik läbi vaba eneseteostuse, vaba ettevõtluse ning omandi kaitsel rajaneva majandusarengu. Oma riik on suurim väärtus.

Arstina on minu prioriteet on rahva tervis ja tervishoid. Tervishoiupoliitika eesmärgiks on pikem ja kvaliteetsem eluiga ning arstiabi taseme parandamine.

Senini pakutav arstiabi teenus on Euroopa tasemega võrreldes igati kvaliteetne, kuid alati annab seda muuta veelgi paremaks.

Selleks, et parandada praegust rahvatervise taset, on vajalik:

- 1) toetada inimeste tervisekäitumist;
- 2) võimalust valida sobivat tervishoiuteenust;
- 3) langetada ravimite hinda ja parandada ravimite kättesaadavust;
- 4) mõistlik raha kasutamine tervishoius;
- 5) arendada arstiabi korraldust;
- 6) arendada eakatele suunatud teenuseid;
- 7) tõsta patsientide teadlikkust;
- 8) tõhus võitlus ühiskonda hävitavate nakkushaiguste, alkoholismi, tubaka ja narkomaaniaga;
- 9) parandada arstiabi kättesaadavust, sealhulgas ka asendusperearstide süsteemi loomine;
- 10) edendada meditsiiniuendusi.

Võid kindel olla!

Tervis kalleim vara – parema elukvaliteedi nimel!

Oma riik on ülim väärtus ja riigi kõige suurem väärtus on tema rahvas. Eesti riik peab olema jätkuvalt stabiilne, sest ainult nii suudab riik tagada koda-nike heaolu. Selleks, et seda saavutada, peab olema võimalik vaba eneseteostus, vaba ettevõtlus ning omandikaitse. Vaba eneseteostus ja tõhus majandus on omased demokraatlikule riigile. Tugev majandus on väärtus, mis võimaldab aidata ka neid, kellel on väiksemad võimalused.

Oma riigi säilimiseks on vaja ühelt poolt rahvastiku juurdekasvu, eesti keele ja kultuuri arengut, ühtekuuvust ning teisalt stabiilset poliitilist süsteemi.

Avalik võim peab teenima kodanike huve. Vabadus rajaneb kokkulepitud reeglitel ning iga kodaniku vabadusi ja õigusi tuleb austada ja kaitsa.

Eestis ei tohi olla kohta ühiskonnagruppide ja –kihtide vastandumisele, vägivalle ega diskrimineerimisele.

Haridus peab olema Eestis võimete- ja vajadustekohane. Eesti tulevik on loodus säästlik teadusemahukas kõrgtehnoloogiale rajanev tootmine ja elukorraldus.

Seda kõike on võimalik saavutada, kui meie rahva tervis on samal tasemel rikkamate Euroopa riikidega. Olen töötanud meditsiinis 27 aastat. Oma praktikas puutun kokku mitte ainult terviseprobleemide, vaid ka sotsiaalsete ja majanduslike probleemidega, millest peamised on vajalike ravimite ostmiseks puuduv raha, probleemid transpordi hankimisel selleks, et käia taastusravis, tõsise terviserikkega üksikute eakate toimetulekuprobleemid.

Tervishoiupoliitika eesmärgiks peab olema pikem ja tervem eluiga ning kvaliteetne arstiabi ter-viseprobleemide korral. Oluline on tervena elatud aastate arv.

Praegu on Eestis pakutav tervishoiuteenus Euroopa võrdluses heal tasemel, aga seda annab muuta veelgi paremaks.

Esimese sammuna tuleb toetada igakülgset inimeste eeskujulikku tervisekäitumist. Tänapäeva meditsiin pakub kvaliteetset arstiabi, aga inimene ise saab enda tervise heaks juba palju ära teha. Kehaline aktiivsus ja õige toitumine on aluseks tervisele. Tervisekäitumise propageerimine ja juurutamine peab algama juba lasteaiast ja koolist. Lisaks tervisele tootmisele on oluline ka kodumaise tooraine esiletõstmine.

Koolides tuleb luua terviseteadlikkuse õppekava.

Senisest enam tuleb suurendada korrapärase tervisekontrolli kättesaadavust ning mahtu, seda nii lastele kui ka täiskasvanutele. Suurendada tuleb söelumisprogrammide ja tervisejälgimise programmide läbiviimist.

Eesti Vabariigis peab iga kodanik olema võimalus valida talle sobiv raviteenus. Üheks võimaluseks on toetada patsientide vaba liikumist Euroopa Liidu tasandil. Selleks puudub antud hetkel ka piisav seadusandlus, mille loomine oleks esimeseks lahenduseks.

Ka Eesti-siseselt peab patsientidel olema võimalus valida kohta raviteenuse saamiseks. Tervishoiuteenuse pakkujaid peab olema võimalikult palju, ainult siis on inimesel võimalik valida tervishoiuteenuse pakkujat.

Praegu on paljudes piirkondades probleemiks esmatasandi arstiabi kättesaadavus. Asendusperearstide süsteemi loomine aitab seda probleemi lahendada.

Ravimite kättesaadavust piirab käesoleval ajal Eesti turu väiksus. Ravimite suurema valikuvõimaluse tagamiseks tuleb teha koostööd rahvusvahelisel tasemel. Oluline on ravimihinna kujundamisel ja järelvalve teostamisel riigi roll.

Eakatele tuleb tagada paremad hooldusravi ja koduõenduse võimalused.

Rahvatervishoius on oluline võidelda ühiskonda hävitavate nakkushaiguste, alkoholismi, tubaka ja narkomaaniaga. Selle aluseks on samuti ennekõike terved eluviisid. Noorte teadlikkuse tõstmisele tuleb pöörata suurt tähelepanu. Alkoholit ja tubaka kättesaadavust on mõistlik veelgi piirata.

Eesti peab kaasas käima meditsiiniuendustega, selleks tuleb jätkuvalt toetada teaduse arengut ning tugevdada oskusteabe arendamist ülikoolide juurde loodud teadusparkides.

Kodanike heaolu eest seismisel on lisaks riigile oluline roll kohalikel omavalitsustel, selleks peab suurenema nende roll oma maksutulu kujundamisel.

Tugev kohalik identiteet ja laiapõhjaline demokraatlik riigikorraldus ning keskvoimu tasakaalus hoidmine on suured väärtused, millel põhineb Eesti iseseisvus.